

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ВИДАЧІ ДОЗВОЛУ НА ВИКИДИ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН В АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ

ТРЕТЯК Тарас Олексійович - кандидат юридичних наук, асистент земельного та аграрного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Стаття посвячена дослідженню правової природи та функцій розрешення на вибросы забруднюючих веществ в атмосферный воздух стационарными источниками. Сделано несколько рекомендаций по совершенствованию процедуры выдачи этого разрешения. Стаття содержит вывод о том, что разрешение на выбросы загрязняющих веществ должно выполнять функцию установления индивидуальных правил эксплуатации установки, с которой осуществляются выбросы загрязняющих веществ. Это разрешение не должно служить средством контроля выполнения требований действующего законодательства.

Ключові слова: *дозвільна система, дозвіл на викиди забруднюючих речовин, правова охорона атмосферного повітря, реалізація і захист екологічних прав.*

Одним із найбільш ефективних правових інструментів у сфері охорони навколишнього середовища та забезпечення екологічної безпеки є дозвіл. Існуюча в Україні процедура видачі дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами (далі – дозвіл на викиди) є дуже обтяжливою для суб'єктів господарювання (Україна за індексом економічної свободи Україна посідає 161 місце зі 177 країн [1]) та дозвільних органів (наприклад, лише Державне управління охорони навколишнього природного середовища в Львівській області за 2012 рік видало 668 дозволів на викиди) [2]. Будучи обтяжливою, процедура видачі

дозволу на викиди не призводить до істотного зниження викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами[3]. Вищевикладене свідчить про необхідність реформування дозвільної системи в сфері охорони атмосферного повітря в Україні. Для того аби вірно обрати напрями реформування процедури видачі дозволів на викиди необхідно дослідити юридичні функції цього дозволу. Юридичні функції дозволу на викиди обумовлюються його правовою природою. Дослідити правову природу та юридичні функції зазначеного дозволу і є метою цієї статті. Звернемося до аналізу спеціальної літератури з цього питання.

Загальні процедурні питання видачі дозволів набули значної уваги в юридичній літературі. Зокрема, питанням процедури прийняття адміністративних актів (в тому числі і дозволів) було присвячено окрему роботу В.П. Тимощука [4]. В цій роботі досліджено питання застосування положень Закону України «Про звернення громадян» від 02.10.1996 № 393/96-ВР [5] до процедури видання адміністративних актів, а також принципи прийняття адміністративних актів. Близькі за змістом думки були висловлені В.П. Тимощуком і в інших роботах [6, с. 198-213; 7, с. 311-331; 8].

Процедуру прийняття адміністративних рішень було досліджено Галиганом Д., Полянским В.В., Старилловим Ю.Н. [9] Вченими зроблено низку правильних висновків про всі основні елементи проце-

дури прийняття адміністративного акту, в тому числі дозволу. Зазначеними вище вченими було здійснено аналіз процедура прийняття адміністративного акта, яка на їх думку повинна включати: повідомлення сторін процесу; збір інформації; надання адміністративним органом всієї значимої інформації сторонам; слухання; в окремих випадках судовий розгляд [10 с. 186].

Аналіз законодавства України на предмет його узгодженості з вимогами низки рекомендаційних актів Ради Європи було здійснено в роботі Семьоркіної О.М. [11, с. 36 – 41] Питання адміністративно-правової охорони атмосферного повітря були досліджені у роботах Ворушила С.В. [12] та Рибачека В.К. [13].

Процедурі надання дозволу на викиди притаманна значна специфіка у порівнянні із загальною процедурою отримання документів дозвільного характеру, тому зазначені вище роботи не можуть вичерпати проблематики видачі дозволу на викиди.

3. Безпосередньо дослідженню процедур надання дозволів в сфері екології присвячена низка довідкових робіт, [14] а також спеціальних досліджень [15]. У підготовленому для Мінприроди звіті «Інтегрований екологічний дозвіл в Україні» [16 с. 39, 41-42, 50, 79-80, 121] було зроблено низку рекомендацій з удосконалення процедури видачі дозволу на викиди та дозвільної системи у сфері охорони довкілля в цілому. Метою цих пропозицій було максимально наблизити процедури надання зазначених дозволів до процедури надання інтегрованого екологічного дозволу. Основними рекомендаціями у цьому звіті були: встановити вимоги до змісту інформації про вид діяльності, а не закріплювати перелік документів, яких необхідно подати для отримання дозволу; замінити процедуру погодження процедурою консультування; дозвільний орган повинен доводити до відома населення заяву про отримання дозволу з усією інформацією, що додається до неї, за допомогою мережі Інтернет; громадськості має бути надано право здійснювати письмове коментування та вимагати проведення громадського слухання; дозвільний орган у рішенні про надання чи про відмо-

ву у наданні дозволу повинен навести причини прийняття такого рішення [17].

Будучи здебільшого практично спрямованими, наведені вище спеціальні дослідження не містять цілісного аналізу юридичних функцій процедури видачі дозволу на викиди. Аналіз юридичних функцій зазначеного дозволу може слугувати теоретичною основою для вдосконалення як процедури видачі дозволу на викиди, так і правильного тлумачення правових норми.

4. Існує декілька моделей побудови процедур отримання дозволів. Найбільш відомі з них умовно можна назвати так: 1) дозвіл «посвідчення» та 2) дозвіл «індивідуальні правила». Перша модель дозволу застосовується у випадку, коли здійснення виду діяльності вимагає певної кваліфікації. Дозвіл служить свідченням наявності у особи відповідної кваліфікації. Прикладом такого дозволу є видача посвідчення водія. Дозвіл дає право на здійснення діяльності, яка повинна здійснюватися відповідно до умов, встановлених актами загальної дії. Наявність такого дозволу вважається свідченням наявності відповідної кваліфікації, навичок.

Дозвіл «індивідуальні правила» має місце у випадку, коли специфіка, здійснюваної заявником діяльності, не дозволяє належним чином врегулювати поведінку заявника за допомогою загальних правил. У такому випадку на діяльність заявника законодавець поширює дозвільний режим та встановлює загальні правила, якими повинен керуватися дозвільний орган, встановлюючи індивідуальні правила здійснення такої діяльності у дозволі.

Видача будь-якого дозволу є обтяжливим для заявників і повинна мати місце лише за умов неможливості забезпечити охорону загальносуспільного інтересу без видачі такого дозволу. Тому дозвіл повинен існувати лише у випадку, коли без нього не може бути забезпечено охорону загальносуспільного інтересу чи виконання інших завдань.

5. Дозвіл на викиди поєднує в собі функції обох моделей дозволів (дозволу «посвідчення» та дозволу «індивідуальні правила»), з явним переважанням моделі дозволу

«посвідчення». Встановлення індивідуальних правил, які прямо не встановлені в чинному законодавстві, є швидше винятком з правила, а ніж правилом. Переважаючим є розуміння значення дозволу на викиди як акту, який засвідчує правомірність поведінки заявника і, на цій підставі, дає право здійснювати відповідну діяльність. Дозвіл на викиди покликаний засвідчити виконання (або можливості виконання) заявником вимог чинного законодавства. Таке розуміння значення дозволу на викиди позначається на процедурі їх одержання. Зокрема, для отримання дозволу заявник повинен подати заяву, до якої повинен бути доданий певний перелік документів. Відсутність цих документів є підставою для відмови у наданні дозволу (ч. 5 ст. 4-1 Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» від 06.09.2005 № IV [18]). Заява про отримання дозволу разом із зазначеними документами є своєрідною декларацією правомірності діяльності заявника. Надання заявником у заяві про отримання дозволу та доданих до неї документах недостовірної інформації є підставою для анулювання дозволу на викиди (ч. 7 ст. 4-1 Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності»). Така законодавча вимога зумовлює практичну проблему, яка полягає у тому, що дозвільний орган має право анулювати дозвіл на викиди, знайшовши будь-яку, навіть незначну, помилку у заяві про отримання дозволу чи доданих до неї документах.

Для порівняння наведемо приклад, як могло б бути врегульоване це питання, якби дозвіл на викиди був би актом, який встановлює індивідуальні правила здійснення пропонованої діяльності. Інтегрований екологічний дозвіл, передбачений Директивою 2010/75/ЄС про промислові забруднення від 24.11.2010, за своєю природою є дозволом, покликаним встановити індивідуальні правила. Як Директива 2008/1/ЄС про комплексне запобігання забруднення і контроль від 15.01.2008, так і Директива 2010/75/ЄС про промислові забруднення від 24.11.2010 досить докладно регламентують порядок встановлення умов дозволу, якими вказується яка техно-

логія має використовуватися; як ця технологія буде використовуватися; які заходи будуть вживатися для відвернення шкоди довкіллю тощо. Саме тому стаття 12 Директиви 2010/75/ЄС вимагає від заявника подати не документи, а інформацію про плановану діяльність. Така інформація буде служити матеріалом для встановлення умов дозволу. При цьому, дозвільний орган повинен встановити нормативи граничнодопустимих викидів (далі – ГДВ) у дозволі на рівні, який повинен відповідати нормативам, передбаченим Висновком Європейської Комісії стосовно найкращих з доступних технологій (далі – висновок ВАТ). Відповідно до статті 15(4) Директиви 2010/75/ЄС дозвільний орган має право встановити менш суворі вимоги лише у разі, якщо досягнення вимог, передбачених висновком ВАТ, призведе до непропорційно великих витрат у порівнянні з позитивним результатом для охорони довкілля у зв'язку з: а) географічним розташуванням чи місцевими екологічними умовами у місцевості де розташовано установку; б) технічними характеристиками установки. Прикладом останньої обставини може бути ситуація, за якої технологія, яку пропонує використовувати заявник, є набагато дешевою, а викиди, які будуть спричинятися в результаті її використання, будуть відрізнятися несуттєво від показників, передбачених висновком ВАТ. У такому випадку нести значні витрати на зміну технології заради несуттєвого зниження викидів не доцільно, а положення ст. 15(4) Директиви 2010/75/ЄС забороняє дозвільному органу вимагати зміни технології у такому випадку. Таким чином, у разі, якщо дозвільний орган володіє достатніми знаннями у сфері технологій та володіє інформацією про стан довкілля у відповідній місцевості, заявник практично не може сфальсифікувати інформацію в заяві про надання дозволу так, щоб вона приводила до встановлення менш суворих вимог. Фальсифікувати інформацію в заяві про надання дозволу для встановлення більш суворих вимог заявник не буде, оскільки це означає додаткові витрати з його боку.

Видавши дозвіл, дозвільний орган відповідно до ст. 15(4) Директиви 2010/75/ЄС дозволив здійснювати плановану діяльність лише на умовах, передбачених у дозволі. Загальних норм чинного законодавства заявник повинен дотримуватися і без дозвільної процедури. Таким чином, функцією інтегрованого дозволу є встановити індивідуальні вимоги для заявника, беручи до уваги обставини зазначені у ст. 15(4) Директиви 2010/75/ЄС.

Запозичення підходу передбаченого Директивою 2010/75/ЄС дозволить істотно знизити проблему можливості фальсифікації заявником інформації у заяві про одержання дозволу та доданих до неї документах, а також вирішити проблему із скасуванням дозволів через помилки у заявах про їх одержання та доданих до них документах.

6. Значення дозволу на викиди, як акту, який засвідчує виконання умов чинного законодавства зумовлює також встановлення чинним законодавством досить вузького простору для розсуду дозвільного органу. Така модель відповідає правовій природі дозволу, як акту, який лише посвідчує виконання вимог чинного законодавства, проте такий підхід до розуміння суті дозволу не відповідає його ролі як акту, який встановлює індивідуальні правила. Для ілюстрації обмеженості права дозвільного органу встановлювати умови дозволу на викиди необхідно звернути увагу на той факт, що технологічними нормативами допустимих викидів забруднюючих речовин встановлюються поточні технологічні нормативи викидів, перспективні технологічні нормативи викидів та строк досягнення перспективного технологічного нормативу. Наприклад, пунктом 2 Технологічних нормативів допустимих викидів забруднюючих речовин із устаткування (установок) для виробництва цементного клінкеру в обертових випалювальних печах, виробнича потужність яких перевищує 500 тонн на день, затверджених наказом Мінприроди від 20.01.2009 № 23 [19] (далі – Технологічні нормативи 23) встановлено поточний норматив викидів оксидів азоту для обертової випалювальної печі, у разі викорис-

тання природного газу за сухої технології – 1200 мг/куб. м. Перспективний норматив для викидів оксидів азоту для зазначених установок складає 800 мг/куб. м. Поточний норматив застосовується до існуючих, а перспективний до нових установок [20]. Певний виняток з цього правила встановлено абзацом 2 п. 2.3.2. Технологічних нормативів 23, згідно з яким до 01.01.2015 для обертових випалювальних печей у разі спільного спалювання в них з вугіллям чи природним газом попередньо оброблених відходів при застосуванні мокрого способу виробництва клінкеру або для обертових випалювальних печей, що спалюватимуть відходів не більше 3 тонн за годину, встановлюється поточний технологічний норматив викиду оксидів азоту (у перерахунку на діоксид азоту) на рівні 1200 мг/куб.м.

Таким чином, загальнообов'язковими до виконання правилами поведінки, встановлено норматив, який має бути визначений у дозволі. Можливості встановити більш жорсткого чи менш жорсткого нормативу викидів Технологічні нормативи 23 не дають. В цих умовах дозвіл на викиди явно не виконує функцію встановлення індивідуальних правил, оскільки відтворює лише положення загальнообов'язкових правил.

Крім того, видається, що обов'язки заявника не зміняться у частині зазначених вище нормативів викидів, якщо дозвіл на викиди забруднюючих речовин, у частині цих викидів, буде скасованим, а заявники будуть зобов'язані дотримуватися вимог нормативів, передбачених Технологічними нормативами 23. У разі недотримання останніх, державна екологічна інспекція, за результатами здійснення перевірки, повинна вжити адміністративно-господарських санкцій. Таким чином, модель контролю дотримання нормативів ГДВ може функціонувати і без дозволу на викиди. Зазначений дозвіл є необхідним лише тією мірою, якою він встановлює індивідуальні нормативи ГДВ чи інші індивідуальні умови для кожного конкретного джерела викидів, беручи до уваги особливості місцевих екологічних умов, стан ринку технологій, географічні особливості конкрет-

ної місцевості тощо. Встановити наведені вище індивідуальні вимоги за допомогою загальнообов'язкового акту є неможливим.

Неможливість встановити у дозволі інших нормативів ГДВ, ніж ті, які закріплені у актах законодавства не дозволяє належним чином вирішувати місцеві екологічні проблеми. Наприклад, у місцевості, де планується здійснювати пропоновану діяльність, більшість населення працює рибалками. Забруднення водного об'єкта промисловими скидами може спричинити безробіття у цьому регіоні. Для того, аби не допустити знищення рибного промислу у відповідному регіоні і збільшення безробіття необхідно зменшити скиди у водний об'єкт нижче рівня, передбаченого законодавством. Проте технологія, яка дозволяє забезпечити таке зниження, призведе до незначного перевищення нормативу ГДВ, закріпленого законодавством. За чинним законодавством дозвільний орган не має права дозволити незначне перевищення нормативу ГДВ, навіть якщо його незначне перевищення призведе до вирішення набагато більш важливих проблем для даної місцевості [21].

Право дозвільного органу встановити у дозволі на викиди норматив ГДВ, який перевищує закріплений чинним законодавством, може бути обґрунтоване з посиланням на положення пунктів 3 та 8 ч. 3 ст. 2 Кодексу адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV [22] (далі – КАС). Ці пункти зобов'язують адміністративний суд при розгляді справ адміністративної юрисдикції перевіряти чи прийняті рішення пропорційно та обґрунтовано. Таке положення передбачає і повноваження адміністративних судів скасовувати рішення, якщо вони прийняті необґрунтовано чи непропорційно. Таке процесуальне правило призводить до виникнення матеріального обов'язку дозвільного органу приймати рішення обґрунтовано та пропорційно. Встановлення у дозволі на викиди нормативу ГДВ на рівні, який перевищує норматив ГДВ, закріплений чинним законодавством, буде відповідати принципу обґрунтованості та пропорційності. Отже, виходячи з положень пунктів 3 та 8 ч. 3 ст. 2

КАС, дозвільний орган повинен встановити вищі нормативи ГДВ у дозволі за описаних вище умов. Як свідчить практика, в ряді випадків, дозвільні органи відступають від правил затверджених технологічними нормативами допустимих викидів забруднюючих речовин. Найбільш часто це має місце у встановленні тривалішого строку досягнення перспективного нормативу, ніж це передбачено технологічними нормативами допустимих викидів забруднюючих речовин. Проте, при правильності такого тлумачення положень КАС, не можна не рахуватися з тим, що таке його застосування є швидше винятком з правила, а ніж правилом. Ні дозвільні органи, ні контролюючі органи не схильні таким чином тлумачити положення пунктів 3 та 8 ч. 3 ст. 2 КАС.

7. Пунктом 4 Рекомендації № R (87) 16 про адміністративні процедури, які впливають на велику кількість осіб, затвердженої Комітетом міністрів Ради Європи від 17.09.1987 рекомендовано країнам-членам Ради Європи забезпечити участь громадськості в одній із таких форм: письмовий розгляд; публічні чи приватні слухання; представництво у дорадчому органі компетентного органу. У пункті V Рекомендації № R (87) 16 рекомендовано компетентному органу враховувати факти, аргументи та докази, подані особами, на яких може вплинути це рішення протягом процедури їх участі у процесі прийняття рішення. Обов'язок заслухати особу, на яку буде впливати рішення, перед прийняттям такого рішення в юридичній літературі віднесено до одного з принципів адміністративного права [23, с. 197]. Врахування думки громадськості полягає у забороні дозвільному органу не виконувати обґрунтовані рекомендації громадськості. У разі необґрунтованості рекомендацій громадськості дозвільний орган не повинен керуватися ними. Значення участі громадськості у процесі прийняття еколого-значимих рішень полягає у можливості громадськості вплинути на закріплені у дозволі умови здійснення планованої діяльності і цим підвищити рівень екологічної безпеки планованої діяльності.

Перспективний та поточний нормативи, а також строк досягнення перспективного

нормативу чітко зазначені у Технологічних нормативах 23 та інших технологічних нормативах допустимих викидів забруднюючих речовин. У цій ситуації, навіть за наявності процедури участі громадськості, дозвільний орган просто не зможе врахувати думку громадськості, оскільки будь-яка пропозиція, якою пропонується у дозволі встановити норматив викидів, який відрізняється від нормативу ГДВ, передбаченого Технологічним нормативом 23, буде відхилена з посиланням на Технологічний норматив 23. Пропонувати закріпити у дозволі норматив ГДВ, який передбачений Технологічним нормативом 23, не доцільно, оскільки і без такої пропозиції дозвільний орган повинен його закріпити. Таким чином, підхід до розуміння значення дозволу на викиди, як акту, який покликаний лише дозволити чи не дозволити експлуатувати установку на умовах, визначених чинним законодавством, унеможливує участь громадськості і не дозволяє останній реалізувати своє право на участь у прийнятті еколого-значимих рішень.

8. Наділення дозволу на викиди функцією посвідчення дотримання вимог чинного законодавства свідчить про те, що законодавець передбачав цією процедурою виконати окремі завдання контролю. Такий законодавчий прийом вже було критично оцінено в юридичних джерелах [24 с. 66]. Причиною, яка викликала критичні зауваження до такого підходу, стала неможливість за такого підходу встановити тривалий строк дії дозволу, що зумовлює надто велике навантаження на дозвільні органи та суб'єктів господарювання [25 с. 66]. На наш погляд, такі зауваження на адресу наведеного вище законодавчого підходу є правильними. До сказаного можна також додати те, що процедура надання дозволу не здатна належним чином забезпечити виконання функції контролю. Дозвільний орган не уповноважений здійснювати перевірки установок заявника після надання дозволу. Таким чином, якщо дозвільний орган перевіряв заявника, констатував виконання (чи його здатність виконати) вимоги чинного законодавства та видав дозвіл на 5 років, дозвільний орган не зможе

перевірити заявника до спливу 5 річного строку. Перевіряти заявника має право лише державна екологічна інспекція. Таким чином, дозвіл на викиди не придатний для виконання контрольних функцій. Виконання ним останніх лише призводить до дублювання функцій державної екологічної інспекції, потреби у чому ми не вбачаємо.

9. Резюмуючи проведене у цій статті дослідження, необхідно акцентувати увагу на наступних висновках.

Дозвіл на викиди повинен виконувати функцію засобу встановлення індивідуальних правил для конкретної установки і не повинен слугувати засобом контролю за виконанням заявником вимог чинного законодавства.

Неможливість встановити у дозволі інших нормативів ГДВ, ніж ті, які закріплені в актах чинного законодавства, не дозволяє належним чином вирішувати місцеві екологічні проблеми.

Підхід до розуміння значення дозволу на викиди як акту, який покликаний лише дозволити чи не дозволити експлуатувати установку на умовах, визначених чинним законодавством, унеможливує участь громадськості і не дозволяє останній реалізувати своє право на участь у прийнятті еколого-значимих рішень.

Література

1. Електронний ресурс. – Режим доступу. – <http://www.heritage.org/index/ranking>. – Станом на 27.04.2013 року.
2. Інформація Державне управління охорони навколишнього природного середовища в Львівській області. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – http://www.ekologia.lviv.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=1749&Itemid=143
3. Викиди діоксиду сірки стаціонарними джерелами збільшився з 1333,1 тисяч тон у 2011 до 1399,2 тисяч тон у 2012 році. Кількість викидів оксиду азоту стаціонарними джерелами зменшився у 2012 році до 332,5 тисяч тон з 333, 0 тисяч тон у 2011 році, проте збільшився з у порівнянні з 2010 роком, у якому цей показник сягав лише 310,5 тисяч тон (Державний комітет

статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://www.ukrstat.gov.ua/>).

4. Тимошук В.П. Адміністративні акти: процедура прийняття та припинення дії : Монографія. – К.: «Конус-Ю», 2010. – 296 с.

5. Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256.

6. Тимошук В.П. Глава 3 Оновлення правового регулювання адміністративних процедур Розділ 3 Сучасні тенденції демократизації управлінської діяльності / Тимошук В.П. Адміністративні акти: процедура прийняття та припинення дії // Демократичні засади державного управління та адміністративне право: Монографія / [Шемшученко Ю.С., Авер'янов В.Б., Андрійко О.Ф., Кресіна І.О., Нагребельний В.П. та ін.]; за заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Видавництво «Юридична думка», 2010. – 496 с.

7. Тимошук В.П. Глава 14 Запровадження досконаліших адміністративних процедур та їх правове регулювання / В.П. Тимошук // Права громадян у сфері виконавчої влади: адміністративно-правове забезпечення реалізації та захисту: Монографія / [Авер'янов В.Б., Андрійко О.Ф., Битяк Ю.П., Діхтієвський П.В., Козюбра М.І. та ін.]; за заг. ред. В.Б. Авер'янова. – Дніпропетровськ: Ін-т держ. і права ім. В.М. Корецького НАН України; Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2008. – 585 с.

8. Тимошук В.П. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України. – К.: Факт, 2003. – 496 с.

9. Галлиган Д., Полянский В.В., Стариков Ю.Н. Административное право: история развития и основные современные концепции. — М.: Юристъ, 2002. – 266 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://www.alleng.ru/d/jur/jur547.htm>

10. Галлиган Д., Полянский В.В., Стариков Ю.Н. Административное право: история развития и основные современные концепции. — М.: Юристъ, 2002. – С. 266. [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://www.alleng.ru/d/jur/jur547.htm>

11. Семьоркіна О.М. Законодавче регулювання адміністративних процедур як

аспект здійснення інтеграції законодавства України до Європейського законодавства / О.М. Семьоркіна // Адміністративна реформа в Україні: шлях до Європейської інтеграції. Збірник наукових праць. – К.: Київський регіональний центр Академії правових наук України, 2003. – 322 с.

12. Ворушило С.В. Адміністративно-правова охорона атмосферного повітря: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / С. В. Ворушило ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. — К., 2010. — 18 с.

13. Рибачек В.К. Правова охорона атмосферного повітря за законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / В. К. Рибачек ; Нац. акад. наук України ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. — К., 2010. — 20 с.

14. Integrated Environmental Permitting Guidelines for EEC Countries. – Paris: OECD, 2003. – 215 p.; Review of Environmental Permitting

15. Інтегрований екологічний дозвіл в Україні. Заключний звіт / У. Белос, М. Хагльоф, Т. Третяк ; Міністерство екології та природних ресурсів України. – К. 2013. – 138 с. – Деп. в Міністерстві екології та природних ресурсів України.

16. Інтегрований екологічний дозвіл в Україні. Заключний звіт / У. Белос, М. Хагльоф, Т. Третяк ; Міністерство екології та природних ресурсів України. – К. 2013. – 138 с. – Деп. в Міністерстві екології та природних ресурсів України.

17. Інтегрований екологічний дозвіл в Україні. Заключний звіт / У. Белос, М. Хагльоф, Т. Третяк ; Міністерство екології та природних ресурсів України. – К. 2013. – 138 с. – Деп. в Міністерстві екології та природних ресурсів України.

18. Офіційний вісник України. – 2005. – № 39. – Ст. 2429.

19. Офіційний вісник України. – 2009. – № 10. – Ст. 301.

20. Існуючими установками, згідно з п. 1.1. Технологічних нормативів 23, є «обладнання цементного виробництва, введення в експлуатацію якого відбулося до 01.03.2009 або затвердження проектно-кошторисної документації та початок бу-

АНОТАЦІЯ

Статтю присвячено дослідженню правової природи та функцій дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами. Зроблено низку рекомендацій стосовно вдосконалення процедури видачі цього дозволу. У статті зроблено висновок про те, що дозвіл на викиди забруднюючих речовин повинен виконувати функцію встановлення індивідуальних правил експлуатації установки, з якої здійснюються викиди забруднюючих речовин. Цей дозвіл не повинен служити засобом контролю за дотриманням вимог чинного законодавства.

SUMMARY

The article is devoted to the research to the legal nature and functions of the permit for emissions of pollutants to atmospheric air by the stationary sources. The recommendations for improvement of the permitting procedure have been made. The article contains the conclusion, according to which the permit for emissions of pollutants should fulfill the function of setting out the individual rules for exploitation of the installation producing the emissions. The permit should not to be the control tool for keeping the legal norms requirements.

дівництва якого відбулися до 01.03.2009, а введення в експлуатацію відбудеться до 01.01.2011. Новими установками згідно із зазначеним пунктом є «обладнання цементного виробництва, що введено в експлуатацію на основі проектно-кошторисної документації на спорудження, затвердженої в установленому порядку після 01.03.2009».

21. Приклад сформовано на основі прикладу вперше презентованого НігелемХайем в лекції на засіданні Німецького товариства екологічного права та у змінному вигляді викладеному ЕберхардомБоне у роботі BohneЕ. TheQuestforEnvironmentalRegulatoryIntegrationintheEuropeanUnion. Integrated Pollution Prevention and Control, Environmental Impact Assessment and Major Accident Prevention. – New York: Kluwer Law International, 2006. – 45. Автором цієї статті цей приклад було дещо змінено для потреб

цієї статті.

22. Офіційний вісник України. – 2005. – № 32. – Ст. 1918.

23. Галлиган Д., Полянський В.В., СтарилівЮ.Н. Административное право: историяразвития и основныесовременныеконцепции. — М.: Юристъ, 2002. – С. 197. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://www.alleng.ru/d/jur/jur547.htm>

24. Інтегрований екологічний дозвіл в Україні. Заключний звіт / У. Белос, М. Хагльоф, Т. Третяк ; Міністерство екології та природних ресурсів України. – К. 2013. – С. 66. – Деп. в Міністерстві екології та природних ресурсів України.

25. Інтегрований екологічний дозвіл в Україні. Заключний звіт / У. Белос, М. Хагльоф, Т. Третяк ; Міністерство екології та природних ресурсів України. – К. 2013. – С. 66. – Деп. в Міністерстві екології та природних ресурсів України.